

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rhetorica divina

Guilelmus <Arvernus>

[Freiburg im Breisgau], nicht nach 1491

[Capitula XXI (Excusatio proprie infirmitatis) - XXX]

[urn:nbn:de:bsz:31-311723](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-311723)

orari a pctōribus postulātib⁹ misericōiam tuaz qua indigent: hoc autē maxime ex gratia iustificationis. **U**is igit̄ vt pctōres a te petāt istā misericōiam. **E**t hoc ip̄m tu inspiras eis: et prero gas: vicz vt petant a te misericōiam: qua liberē tur atq; mūdēt a miserijs vitorū suozum et peccatorū. **Q**ua ppter manifestū est te velle peccatoribus misereri: et potissimū illis qbus hoc p̄rogas et p̄largiris: videlicet vt hoc desi derent querāt et petant a te. **Q**uia igit̄ de illis ego sū vn⁹: miseri vis et mihi: misere igit̄.

Excusatio proprie infirmitatis. La. XXI

Quod si dixeris

Quod mihi: quia illis misereri vis / qui toto corde hoc exposcūt a te: mihi xō / et si milibus meis quorū tam exigue / tam exiles tam aride / tam frigide / tam tenebrose sunt p̄ ces: nō vis misereri: hoc est misericōiam impen dere / quā sic petimus: **R**ūdeo tibi in hoc dñe misericōie: quia nemo orat te ex toto corde: nisi cui⁹ totum cor iam occupasti et repleuisti: et ppter hoc totū cor illius iam possides. totūq; traxisti ad te. **Q**ua ppter totū ip̄m liberaisti: a peccatis et vitijs: qua ppter totū iustificasti totū tua iusticia repleuisti. **A**mplius q̄ toto corde orat te: toto corde concupiscit / et de siderat te: qua ppter toto cordē amat et diligit te. **Q**ualiter em̄ totū cor ei⁹ inflāmares cōcu piscentijs tuis et desiderijs: nisi in illud iā mis siles ignē spūs sancti: quē venisti mittere in terrā. **E**t de quo dixisti: qd volo nisi vt accen datur. **A**mplius si ppter hoc nō velle misereri qm̄ exiguit et exiliter / arideq; et frigide exoraris vt miserearis. **S**i hāc causam dignā et iustā iudicas / p̄hibitiōis tue misericōie: q̄ iu stificas quos vis. **N**ō igit̄ vis misereri: quoni am ista causa nec amoueri / nec auerti potest p̄ ipsos pctōres: p̄fectio em̄ ofonis: quod est dicere p̄ quaz tibi merito placeat ofo eousq; vt eam exaudias: donū inestimabile ē miseri cordie tue. **Q**ua ppter inde solū mō nō exau dishmōi debiles et iualidas ofones: quia de sunt eis p̄fectiōes: que sunt dona magnifica soli⁹ misericōie tue. **U** igit̄ si p̄donas / vt sic ex oreris: p̄culdubio nō vis misereri: quēadmo dum exposceris. **E**t intendo / non vis largiri qd postularis: qua ppter vez ē qd p̄dixi: qz p̄culdubio nō vis misereri peccāibus qb⁹ non das vt toto corde te p̄cent: et ppter hoc non vis misereri pctōrib⁹: cū nunq; pctōrib⁹ hoc

largiris: vt te ex toto corde orent. **N**ō em̄ pos sibile est cor pctōris totaliter exorare te: et si mul esse cor pctōris: quēadmodū nō ē possibi le vt totū sit plenū gr̄a deuotionis et ofonis. et ex pte pctis et vitijs occupatū. **Q**ua ppter ma nifestū est: quia vis orari a pctōrib⁹: et vis of ferri tibi ofones eorū. **N**ō autē vis offerri tibi eas frustra vel in vacuū: vis eas igit̄ exaudi re. **A**mplius qua confidentia petit ois ec clesia scōz et dicit. **L**ouerte nos deus salutaris noster: et auerte irā tuā a nobis. **N**ō em̄ puer sus est: qui conuerti petit: neq; ab offensa est: q̄ irā suā a se auerti p̄cat. **H**ec autē est ofo / quā ab ip̄o spirituscō tuo edocta ē ecclesia tua / et facere et offerre tibi. **N**ō autē orat te sic ecclia tua insipienter: neq; ita vt tibi displiceat ista eius ofo. **O**rarī igit̄ a pctōrib⁹ vt eos conuer tas: et ab infestis: vt ab eis irā tuaz auertis in dubitanter placet tibi. **Q**uicqd autē placet tibi vt petat a te: p̄culdubio placet et tibi: vt et id largiaris petenti: p̄fertim si ip̄m largiri tibi cedat ad gloriā et honorē: petenti xō expe diat ad salutem. **N**ihil autē te ip̄o teste: ad ma iorem: cedit tibi gloriā. **N**ihil petentibus ma gis ad salutē: q̄ p̄uerti ad te: expedit et auerti irā tuam ab eis. **H**ec ē igit̄ cōfirmatio cause mee corā te: hec firmitas ptis mee / vicz beni gnitas misericōie tue: qua nō dubito te velle mi sereri pctōrib⁹ / misericōiam tuā petentib⁹ / atq; desiderantibus: vt eis des / eolq; adiuues / que rentib⁹. **E**st et hec alia firmitas et confirma tio ptis mee: q̄ tu ipse aduocatus es et p̄pitiatio: qui es et iudex me⁹. **E**t ppter h̄ nō ē pos sibile vt patiaris cām meā piclitari / in mani bus tuis. **A**puđ hoīes em̄ nō ē possibile vt ad uocat⁹ fidelis et iust⁹: p̄mittat piclitari causaz cui⁹ patrociniū suscepit. **E**t ē tertia firmi tas / et p̄firmatio cause mee: qz scio te nec velle vinci / nec posse. **H**ec ē possibile te succūbe re in iudicio: q̄ ppter nō ē possibile: vt ego cas dam a cā mea te p̄stante ei patrociniū: et alle gāri illā: nec et tu ip̄e (qd etiā cogitatu nephās ē) vinci videaris. **E**t est q̄rta firmitas et cō firmatio ptis mee: qz ip̄a allegatio tua sufficie tissima: p̄ ofo ē vrgentissima: qz om̄imode ir refragabilis p̄suasio ad obtinendā sententiā absolutiōis / et liberationis mee. **A**bsit em̄ ab abyssali illa sapiētia tua / et gratiositate incogi tabili: vt allegatiōi tue resistat ab accusatoribus et aduersarijs meis: vel vt p̄tra eū p̄nūciat vel a te ip̄o vel alio iudice iustissimo. **E**t inten do vel a te: vel a p̄fe misericōiaz. **E**t q̄nta fir

Capitulum

mitas et confirmatio patris mee: quia ipsa allegatio tua iustificatio est cause mee. In eo enim ipso quod eam allegas iustificas illam et iusta efficias. Et hoc est quoniam iusticie tue: quod quid peccatis meis debeatur debet super sententiam quam allegatio tua obtinere intendis. Et est sexta firmitas et confirmatio patris mee atque cause: ipsa gratiositas tua: qua eousque patri misericordiarum in te solo placuit: ut in omnibus semper exaudiaris apud illum: semper pro ipso placore tuo atque reuerentia. Quia propter quod tunc odibilis / detestabilis / et execrabilis sit causa mea: nihilominus in ore tuo benedictio in ore tuo sacratissimo / et in labijs tuis quod tanta gratia diffusa est: est fauorabilis. Et est septima firmitas et confirmatio patris et cause mee: ipsa vereranda et reuerenda sanctitas tua: ad quam necesse habet respicere pater misericordiarum: propter quod ab ipsa ecclesia tua exorat et dicitur eide / ab ipsa. Respice in facie christi tui: quam vix opponit sanctissimis oculis tuis: et inponit horribilis atque monstrificis feditatibus / et abominationibus nostris: et vultui clementissimi patris: tanquam oprensus eas et abscondens: ne illas intueatur: sicut legitur in libro sapientie. De peccata tua teget eos. Non enim solus filius sic nos tegit et opit: imo pater pro ipso oprensus iniquitatem / et abscondens sanctitatem suam: quam respiciens pater misericordiarum necesse est ut placatur respiciatur. Non enim possibile est ut in eam respiciatur: nisi vultui sereno / propitio / et iucundo: quod et ipse obsecro vix ut faciem plenam gratiam charissimi ac benedicti vniuersi tui respicias: et a peccatis meis illam proorsus auertas. Abundi enim sunt oculi tui sancti domine: ut non videas mala: et respicere ad iniquitatem nisi cum ira et indignatione non poteris. Non igitur respexeris abominationes / execrationes horribiles / et feditates: quod misereri potius eligis quam irasci. Sicut dicit ecclesia tua orans te. Respice igitur in faciem christi tui: cuius placore ab ira tua mihi placeris: me vix quod in me fecisti: quod quod iure tuo plenissimo tuus est: in me placido sereno / iucundo ac propitio vultu intuearis atque suscipias / gratia imo gratiositate et meritis illis: que non solum reconciliatio torius mundi sufficiunt imo etiam in infinitum superabundant et super omnem cogitatum.

Ad quid valeant predicta. La. XXII

Primaduerte

solenter et studiose: quia omnia verba hec que hic aggregavi tibi atque

congressi: de verbis petentibus sunt et ad deprecandum composita: que et si non sit possibile per ea moueri immobile possumus innumerabile deum: potentia tamen mihi videntur esse et validissima ad mouendum ipsum recitantem vel meditantem illa. Ad mouendum inquam et preparandum: ut cuius ad gratiam deuotionis / et gratitudinis / et largitatis / et beneficentie incogitabilis dei. Similiter ad gratiam compunctionis: dum vitia et peccata per eas sic sugillantur et aggerantur et agrauantur. Ipsaque beneficiis creatoris et declarantur et magnifice extolluntur: et quatenus possibile est numerantur. Gloriosa tamen mihi videntur: ad gratiam interne ac de penitudinis puocandam et procurandam. Dum enim dicitur illi et placor / apud deum tam euidenter per ipsa ostendit: non est possibile ut ab agnoscantibus ipsam non desideret vel querat. Quis enim videre vel cognoscere possit gratiam istam: esse / liberationem a carcere et vinculis horribilibus vitiorum / et peccatorum / et non concupiscere vel non desiderare eam? Quis denique illam viuificationem et resurrectionem a morte pessima homini eam vel leuiter opinari possit et non amare et querere. Amplius / quam nihil magis ingerit dolorem: quam ipsa mala / ipsaque detrimenta atque dispendia que passimur vel patimur: et hoc quoniam videntur vel cogitantur: tu autem vides euidenter quod verba ista ante oculos cordis tui: mala omnia tua tibi ponunt et etiam in ipsos oculos tue mentis ingerunt et impingunt. Insensatum igitur et insensibile potest esse cor tuum: si dolorem tibi tot et tanta mala tua non ingerunt. Amplius cum omnia vitia et peccata instar telorum cupidinis ex altera parte vel obtusa vel blanda sunt: ex altera vero acuta duraque ac dire vulnerantia atque transfuerberantia: propter quod cum traiciuntur et insignantur: sine dolore vix et intrant et admittuntur. Cum vero recogitantur mala eorum: que hic vix irrogant: sicut mors spiritualis culpe / et mors gehennalis penitentibus: que inferunt patientibus: tunc cupides eorum vertuntur in aias nefas: quod propter si viuax et fortis fuit recogitatio eorum: puniunt eas profunde / et cum dolore saluberrimo compungunt eas. Et inde nominata est compunctio: quod vix a cupide et aculeis vitiorum et peccatorum ex omni parte profunda punctio. Et he sunt puncture / que diabolum imo omnes cateruas demonum: de aiabus humanis exilire: toraque velocitate diffugere compellunt. Quod admodum enim puncture iste saluberrime: aias resillire faciunt / et effugere a vicijis peccatis. Sicut demones ab aiaibus: hec enim est natura et consuetudo

vitioꝝ demonũ: vt semp fugiãt / fugiẽtes se
vt dicit sapiens in ecclesiastico .xxj. Quasi a fa-
cie colubri fuge pctã. et si accesseris ad illa sus-
cipient te. sequuntẽ em sequẽtes se / et fugiũt
ab eis qui ea fugerint. eosq̃ suscipiunt: qui a
seipsis eadem nõ repellunt. Tude igit h̃ mi-
rabilia dei: qui de veneno mortifero vitioꝝ
et pctõũ: euidenter phanc viã saluberrimã
nobis et vitalem efficit medicinã. Et vt vulgo
dicũt de bufone facit nobis salutare anthido-
tum. et de serpente saluberrimã tyriacã. Iux-
verbũ poete quod dicit. Vlnus achilleo que
quãdã ferat hosti. Vlnus auxiliũ pelias ha-
sta tulit. Apparet autẽ euidenter ex his tibi: q̃ p-
pe est salus et sanitas spũalis pctõib⁹: cũ ipsi
morbi vulneraq̃ vitioꝝ et pctõũ: paratissi-
mi sunt fieri anthidota cõtra semetipsa. Et h̃
eis dũtaxat qui adiutorio dei: cuspides eorũ
et aculeos in se vertere / seq̃ inde repercutere
volunt. Et qd̃ est mirabilius: ipsiq̃ deo salua-
tori in fõ glouosius: quia maiores morbi / ma-
ioraq̃ vulnera / in mai⁹ auxiliũ salutis potẽ-
tes sunt. Quã sicut maiores habent cuspides
et aculeos ad pcturiendum aĩas n̄ras: sic ma-
gis efficaces sunt ad eas cõpungendas: et ad
cõpunctionis grãam pcturandã. Noligĩt de
sperare o peccator p̄ magnitudine et multitu-
dine vitioꝝ et pctõũ: sed inuoca om̄ipoten-
tissimũ / misericordissimũ / atq̃ promptissi-
mũ adiutorẽ deũ: qui nõ solum medicus ẽ
animarũ nostrarũ: sed etiã medicina / et salus
vt ip̄e op̄et et mirificet misericordiam suã in te. Fa-
ciatq̃ illa mirabilia: que soli ei possibilis sunt:
vt de morte tua reuiuiscas. et vt de ipsis
morbis tuis atq̃ vulneribus tibi salutem et sa-
nitatem eliciat. tantaq̃ et tot venena vitioꝝ
et pctõũ: in tyriacã saluberrimã conuertat
Et de tantis spinis et tribulis vuas: ex qb⁹ vi-
num cõpunctionis exprimas tibi colligere lar-
giat. Et de rubis istis spinat / et aculeosissimis
vuas hmõĩ vindemiare te faciat. Quod idu-
bitanter faciet: si vitia tua et pctã: coram te sp̄
fuerint: si ea iugiter mediteris. Hõ em potẽt
tibi nõ displicere: nec tu tibi ipsi in illis: si ea iu-
giter recogites. Per hoc nãq̃ solum q̃ nõ be-
ne aut plene vident: placent amatorib⁹ suis.
Cũ em nõ sit turpitudine aut deformitas / aut
feditas aut fetulẽtia a deo abominabil: a deo
horrificã: vt vitũ vel pctã. pculdubio mani-
festum est eam nõ posse nõ displicere intuen-
ti illam et clare videnti. Qua ppter de illa re-
ctissime verissimeq̃ dictũ est: qui viderit te re-

liet a te. Reminiscere autẽ debes: quicũq̃
cupis de vulneribus et morbis vitioꝝ tuorũ
et pctõũ haurire sanitatẽ: iuxta illud qd̃ dictũ
ẽ p̄ aplm̄. de pctõ damnauit pctm̄. quia de ip-
sis cum adiutorio diuine gr̄e eliciunt aromã-
ta mire virtutis decem vel plura: ex quib⁹ cõ-
ficuntur et condit ista tyriaca salutaris cõpun-
ctionis. Quorũ primũ est timor gehennalis
supplicij: quẽadmodũ fur furtũ suũ inspiciẽs.
et p̄uincendum se de illo certissime sciens: nõ
potest nõ timere suspendiũ. cuz de iusticia iu-
dicijs / atq̃ potentia nulla sit ei dubitatio. Sic
et pctõ om̄is clare ac studiose peccata sua et vi-
tia sua intuens: nõ pot̄ nõ timere gehennale
supplicium. cum certissimũ sit eidem se nõ pos-
se latere: nec abscondi ab oculis iudicijs / cũta
cernẽtis. Et ignorare non possit eã esse iu-
sticiã illius: q̃ in die vltionis nõ acquiescet
cuiusq̃ p̄cibus. Nec accipiet p̄ redemptione
dona plurima. ppter quod dixi: quia necesse
habet timere in primis. Et ob hanc cãm dicũt
timor initiũ sapientie. Elicũt autẽ ab ipso pctõ
vel vitio: p hoc qd̃ est penale siue puniendũ
p̄ iusticiã dei: timor iminentis. Similiter p̄
hoc q̃ turpe elicit pudor: eodem modo q̃ ip-
sum est iniuria: nobis vel a diabolo vel a nob̄
ipsis irrogata. Elicũt ex hoc ira: que fm̄ phi-
losophum est inquisitor victorie: fm̄ quosdã
inquisitor vltionis. ppter quod et dicta est ira
aliquĩ appetitus vltionis. Hec ẽ igit ira p̄ quã
sibi ipsi irascit penitens: volens cõtra seipsũ
vltisci iniuriam siue contumeliã creatoris:
et mortẽ ppriã. In quo manifestũ eũ executore
rem quẽdã esse et ministrũ diuine iusticie: con-
tra semetipm̄. ppter quod certũ est / ex ip̄ius
apli testimonio: ipm̄ penitentẽ liberũ et imu-
nem fieri ab ipso iudicio diuine vltionis. Ita
nãq̃ dicit aplus. Quis nosmetipsos diiudica-
remus: nõ vtiq̃ diiudicemur. si em̄ vltisce-
remur in nobis dei iniurias et cõtumelias: q̃s
eidẽ irrogauim⁹. Sicut et mortẽ ppriã ani-
marũ n̄rarũ: nihil supeẽt vel restaret diuine iu-
sticie in nob̄ vltẽri vltiscendũ p̄ eandẽ viã
q̃ om̄e vitũ et pctã vuln⁹ spũale ẽ siue mor-
bus. Elicũt ex eo dolor: vel p̄ h̃ qm̄ dãnificũ
ẽ siue dãnosum: eo q̃ p̄ ipm̄ et p̄ ipm̄ et grãam
et gloriã amittim⁹. Elicũt etiã ex eo dolor: alte-
rius generis et modi alteri⁹. Hõ em̄ eiusdem
generis sunt dolor: ex vulnere: et dolor: ex dam-
no. Bene autẽ est penitẽti si ex vtroq̃ genere
doloze doleat. sicut et quousq̃: et quẽadmodũ
p̄dixi vt sanitatẽ animi dolor: hmõĩ / querere

vigeat: cureq; medicinali ipm subijci faciat. Sic et se habet de dolore q; eē debet ei ex amissione tantorū bonorū gr̄e vicz et glorie. quem ad hoc sufficere arbitror: vt vere p̄ialis dicēdus sit: si ipm penitente ad recuperationē iporū tanto p̄posito inciter: vt fm consiliū ecclesie p̄ eoz recuperatiōe laborare velit atq; p̄ponat.

Quid facit recognitio pctōrū. La. XXIII

Iuxta hūc modum: elicit̄ ex ipso peccato / horroz tanq; ex mortifero: iuxta testimonium qd̄ audiisti in p̄cedentibus quo dicitur ē. Quasi a facie colubri fuge pctm̄. Venenata em̄ vel venena potius / sunt omnia vitia et peccata. et p̄pter hoc quā ea attentū intuetur: resilit ab eis / quasi a mortiferis et venenatis. Sic et odium ex ipsis vitijs et pctis elicit̄. cum q̄ inimica sunt q̄q; noxia peccātibus: stuaiōse considerat̄. Et in alijs quidē hostib; ad cōcitandū cōtra eos in nobis odiū: sufficit aspectus eorum: cū credulitate / qua credunt̄ inimici nobis: vel hostes eē. Et est intentio odij nocere. Odium aut̄ istud nō quiescit vel cessat in q̄libet lesione vel nocimento: qd̄ ex peccato irrogat̄. s; in solo exterminio et morte ipso. Quia p̄pter cū eousq; inualuerit in penitente odiū hmōi: vt bellum contra pctā et vitia suscipiat: vel suscipe velit tanq; iuratus in mortem et exterminium iporū: p̄fecto odio indubitant̄ odit illa: p̄fecto inq; p̄fectione p̄ialis sufficientie. Nō em̄ maius odiū req̄rit de^o in penitente / cōtra vitia et pctā: neq; maius bellum q̄ qd̄ eximare illa et mortificare sufficiat.

De pudore et erubescencia ex peccato. Capitulum XXIII

Iuxta hūc modum: ex aspectu vel inspectu potius vitiorū et peccatorū: elicit̄ ab eis pudor et verecūdia p̄ hoc qd̄ turpissima sūt vel qd̄ est verius / turpitudines vltra modū erubescēde. p̄pter qd̄ increpat̄ ip̄e dñs deus aiām peccatricē: et potius peccatorē: qui peccare diu et multipliciter in oculis dei et hominum nō erubescit. p̄pter quod dicit ad eam p̄ hieremiā p̄phetā. Frons mulieris meretricis facta ē tibi: et erubescere nesciisti. Hic autem est pudor tunc sufficiens penitenti q̄tuz capio: cū ad hoc ipm induxerit vt vitia sua et

omnia pctā abscondere ab oculis dei et hominum: p̄ consilio ecclesie sit paratus. De illisq; pctm̄ suū q̄si zodoma p̄dicauerunt nec absconderunt. Ubi sciendū est tibi q; trib^o mōis abscondit̄ ignominia vitiorū et pctōrū. Primo discooperiēdo in cōfessione coram sacerdote. Est igit̄ cooptoriū ipsius: ipa discooptio eiusdem p̄ confessionē. Si em̄ nos p̄ confessionez sincerā sacerdotibus illa detegimus et reuelamus: illa deus p̄ virtutem sacramēti confessionis abscondit ab oculis suis. Et q̄to studiofius illa detegimus et discoopimus: tanto studiosius ille ea coopit et abscondit. Et de h; dictum est. Beati quorū remisse sunt iniquitates: et quorū tecta sunt peccata. Q̄to aut̄ illa vel magis abscondimus vel negligentius in sacramento confessionis detegimus: t̄to deus illa et manifestius / et in maiorē confusionē abscondētū / illa nouissime reuelabit. Per eundē modū ex vitijs et pctis / p̄pter spurcitiam et fetulentiam iporū: elicit̄ abominatio: q̄ est fastidiū / siue appetitus vomendi. Hanc aut̄ abominationē tūc sufficientē in penitentib; opinor eē: cum sp̄uale nauisā in his eousq; puocat: vt vomere ea velint atq; p̄ponant. hic aut̄ vomitus / ipa eoz cōfessio est. Sp̄ualiter nāq; ea tanq; ore vomunt: cū poris confessionē foras et in manifesto corā sacerdote illa ponant. nec magis humores noxi / vel fordes: quecūq; ore vomētū eijciunt / a vētre vel stomacho: q̄ vitia et pctā vomitu confessionis eijciunt a corde. Et h; cū p̄fessio integra sincerāq; fuerit: et virtute sacerdotali clauis consecrata.

De indignatione a peccatis. La. XXIII

Iuxta hūc modum: elicit̄ et indignatio ab ipsis peccatis et vitijs p̄ iporū vtilitatem. nihil em̄ vilius cogitari potest imo nulla ē vtilitas nisi hec. et nihil omnino vilescit nisi vitium et pctm̄. Quia igit̄ vile nō solū est: sed parū vtilitatis valet: imo multo fortius deualet: vt ita dicat̄. hoc est dicere qd̄ nocet et minuit valorem habentis. Manifestū igit̄ est vitij vel pctm̄ nō solū viliissimū eē: s; etiā longe deterius ipsa vtilitate. Attendens igit̄ ipa anima humana nobilitatem et dignitatē suā: attendēsq; ipam vilitatē vitiorū suoz et pctōrū: nō pot̄ nō indignari et sibi et illis: cū videat ea tā indigna dignitate sua. Et nō solum imensurabiliter lon-

ge esse a nobilitate sua: sed etiā contraria illi
 z corrupentia illā. Quā ppter abijcit illa a
 se confestim z fugit ab illis. Quēadmodum z
 regina inclita z magnifici cordis fugeret a lu
 panari: tanq̄ a loco regali dignitate indignis
 simo fugeret inq̄ cū aspernatiōe z despectu
 Et hec est indignatio quā bñs Hieronymus
 vocauit sanctā supbiam. quēadmodum si hō
 magnifici cordis proiciat a se vincula / vel cō
 pedes quib⁹ serui alligari solēt / aut opa ipsa
 seruilia facere dedignēt. **S**cire tñ debes q̄
 indignatio interdū ira quedā est: z pōt pce
 dere ex supbia / z magnificentia cordis / q̄ in
 terdum sancta est. z sancta supbia nō ī merito
 nominat. **E**x hac igit̄ erigit se z eleuat de olad
 iuro: imo eleuante mens humana sup vitia
 z peccata: conculcat ea spūaliter. aspernatio
 ne forti. Illud em̄ corde z quasi pedibus cor
 dis calcamus seu cōculcamus: qd̄ despici⁹.
Et indignatio ista sufficiens est ad pñalē iu
 stificationē: cū de imo subiectionis z seruitutis
 vitiorū z peccatorū eousq̄ erigit z exaltat pe
 nitentē: vt sub pedibus cordis vitia habeat z
 pctā: forti aspernatiōe. s. cōculcans ea. **P**er
 viam eandem elicit artificio z virtute gratie
 dei a vitijs z pctis: ipsa execratio eorū. p̄ quā
 tanq̄ pphana / vel potius tanq̄ sanitati con
 traria: om̄imodeq̄ ei aduersantia z repugnā
 tia: longe eijciunt z proijciunt. Ita q̄ cor exe
 cratione hñōi p̄ditū: om̄em attractū eorum
 tanq̄ sacrilegiū repellat a se. **E**t attractū vo
 co: nō solum desiderū ipsorū / vel dilectionē
 in ipsis. sed etiā cogitatū vel delectationē ip
 sorum. Illa nāq̄ execramus: que tanq̄ mīq̄z
 adeo contumeliosa a nobis repellimus. **I**ux
 qd̄ dictū ē. **E**xecratio aut̄ pctō: i cultura dei
 tanq̄ em̄ sacrilegā z tanq̄ nefariā eā a se re
 pellunt: z ab ea tanq̄ impietate fugiūt. **H**ec
 aut̄ execratio ad pñalem iustificationē tunc
 sufficiens est: cum ad hoc penitentē induxit:
 vt a vitijs z peccatis se longe facere velit: tā
 q̄ ab his quibus nō solum grauissime offendi
 tur: sed etiā ab his qui ea faciunt: largissime
 sepat atq̄ repellit. **P**roissime vero p̄ eandē
 viam: elicit a vitijs z peccatis detestatio eorū
 p̄ quam resiliūt ab eis quasi a maledicto z ana
 themate. **E**t tanq̄ ab his quib⁹ appropinq̄ns
 om̄is: in dei maledictionē incidit: anathema
 id est separationē ab ipso. z qd̄ om̄imō cōicare
 separi sit a deo. **C**ōicat aut̄ vitijs z pctis q̄ ea
 diligit: vel in seipso recipit / vel sustinet / vt eti
 am cū in alio sustinet. **D**e om̄i em̄ templo dei

expellēda sunt vitia z pctā: tanq̄ maledictio
 anathematata. **E**t ppter hoc nec in se ea su
 stinere debet quis: vel in alio. **L**ū ipse z quili
 bet ch̄stianus templū dei factū sit. **H**ec igit̄ **R**
 sunt decem aromata que nominauit: ex q̄bus
 tyriaca sancte ac salutaris penitudinis confi
 citur z condit. **E**t de ipsis vitijs z peccatis ad
 iutorio diuino eliciunt seu colligunt. **I**ux qd̄
 dicit ap̄tus. quia mittens deus filiū suum in si
 militudinem carnis peccati: de pctō damna
 uit peccatum. **D**e ipso em̄ peccato in vere pe
 nitentib⁹ elicit damnationē peccati. **E**licit em̄
 de illis vnūq̄q̄ p̄nominatorū aromati. per
 quorū vnūq̄q̄ / om̄is vere penitens dānat
 p̄p̄iū in se pctm̄. propter quod z sapientissi
 mus ille / z sanctus **D**avid dicebat. **P**eccatū
 meū contra me est semp. **F**acilimū em̄ ē om̄i
 peccatori / semp habenti vitia sua z pctā con
 tra se: elicere inde ista aromata. **O**m̄is em̄ vi
 tiū z pctm̄: p̄ semetipm̄ z p̄ sua vicia que ei ad
 herent: vel q̄ ex eo sequunt: semetipm̄ dam
 nat z destruit. z per hec om̄ia vt non dīgat:
 z vt ab eo recedatur: magnis vocibus clamat
 de ipso peccato / testimonio veritatis arguit
 spiritus sanctus mundū. eliciens ex ipso pctō
 decem conclusiones istas: quibus z peccato
 ri simul cōcludit z pctō. **P**ctm̄ igit̄ est ipsi spi
 rituiscō locus quasi dialecticus. vñ inferēs
 istas sententias siue cōclusiones p̄ occasionē
 quādā elicit. z pctis simul z pctōrib⁹ cōcludit.
Et pctm̄ mediū ē spūiscō: ad om̄es conclusio
 nes istas inferendas. **B**n̄ aut̄ agit tecū o pec
 cator: qui p̄ istas cōclusiones eousq̄ artaris:
 z eousq̄ tibi concludit: vt ad v̄itatē vite redi
 re cōpelleris: qui reditus seu reuersio non est
 nisi penitudo ip̄a. z sequela penitudinis: que
 pñia nominat. **T**erum scire debes qd̄ dixi de
 cōclusionib⁹ istis: qz p̄ similitudinē h̄ itelligo ad
 cōclusiones disputatorias. **L**ōclusus em̄ dicit qd̄
 vel cōclusum esse illi: in disputationibus hñōi
 qñ finibus v̄itatis vt ait **A**ug⁹ ita circūclusus
 ē: vt nullū ei pateat a v̄itate refugiū / vel eua
 sio. qñ potius quocūq̄ se vertat: necē habet ī
 illud incidere. **S**ic se habet z de ipsis vitijs et
 pctis. quia solerter ac diligenter intuentē ea
 pctōrē: ex om̄i pte sic artant atq̄ diffugāt: vt
 necesse habeat ab eis recedere: vel fugere: z
 in p̄nominatā v̄itatē incidere. **Q**uapropter
 māifestū ē: necessariū eē ac saluberrimū pctō
 rib⁹ pctā sua z vitia corā oculis suis h̄re sp̄. inde
 cū adiutorio diuise gr̄e tot. medicamēta salut̄
 hauriri p̄nt: tot aromata sp̄ialia: q̄t nominauit

tibi. Et cum vnūquodque eorum attenderis studiosius ac intimius: inuenies nullū eē quod nō aliquatenus ledat ac vulneret vitia et peccata: interdū autē etiam mortificet illa. Timor enim cum fortis fuerit: expellit peccatū: sicut dicit **Ecc̄s.** Nec solum expellit ipam opationē peccati: prohibens eam eē in opatione: vel opante: sed etiā ipam voluntatem opandi mortificat et extinguit. Sic se habet et de ira: et de pudore: et alijs p̄nominatis aromantibus: quia cū inualuerunt: aut ipa vitia aut peccatū debilitant: aut prorsus extinguunt: interdū etiā ipas cogitationes a cordibus humanis prohibeāt. Ita etiam vt nec cogitare nec peccare velit. Recreputandū est tibi leue vel modicū: si motus et opationes peccatorū et vitiorū cessant: ppter decem p̄nominatas dispositiōes. Multum enim debilitatū est vitium: cum ad hoc redactum est vt mouere nō possit peccatorem: nō soluz ad op̄ peccati: sed nec etiā ad voluntatē vel cogitationem ipsius. **Manifestū** est igit̄ tibi ex omnibus his quā decē iste dispositiōes attritiue sunt vel etiam attritiones quedā veteris bois. Ex quibus si eousq; inualuerint: sequit̄ contritio eiusdem: que ē mortificatio et anulatio ipsius siue victoria. Iuxta consuetudinem scripture que dixit. **Contritos** hostes populi dei: cū ab ipso victi sunt. **Qua** ppter summope intendendū: vigilandū: et modis omnibus puidendū: et laborandū ē: vt iste dispositiōes: que p̄culdubio dei dona p̄ciosa atq; magnifica saluberrimaq; sunt: ab ipso ipetrentur: qd̄ indubitanter fiet p̄ iugem inspectionē assiduāq; recogitationē impietatis atq; pernitiositatis: feditatis: et turpitudinis: ceterorumq; malorū: que vel ipsa vitia et peccatū sunt: vel p̄ iustissimū dei iudiciū irrogāda sunt ipis peccatoribus: ab eis dē recedere negligētib⁹.

Quedam dispositiones corporis iuuantes orare volentem. La. XXV

Quoniam autē multa sunt que ofoni adminiculatur et validū etiā eidem p̄sent ad iutorū leuiāq; ipa sibi. **Cōueniēs** ē vt ea tibi nominē et numerē. **Dico** igit̄ q; vnū ex his est positio seu dispositio corporis: qualis ē p̄stratio ipsius corporis: genuflectio eiusdē: expansio manuum: et eleuatio eorundē: sicut erectio oculorū ad celū. **His** enim nō ē dubiū: et vnoquoq; eorū orationē adiuuari: vt deuotior: et obnoxior: sit:

ppter qd̄ et ecclesia dei statuit et obseruat: vt in missarū celebrationibus sacerdotes expansis manibus orent. **Prefertim** ab ea hora q; sursum corda canit. **Sit** autē in rememorazione dei ac dñi nri iesu christi q; expansis manibus et semetipm̄ orationē suā: in ara crucis obtulit: hui⁹ sacrificij et ofonis rememoratio et est: et fit in missa. **Quā** ego autē video: illa dispositio corporis vniciq; in ofone sua et habenda et cōseruanda est: p̄ quā adiuuari se maxime sentit. **Scio** nāq; genuflectionē quibusdam eē impedimētū ofoni. **Silliter** et crebras genuflectiones: laboriose nāq; sunt: et ppter h̄ de cogitationib⁹ nō nihil in se rapiūt. **Et** ob hāc cām cor humanū ad deū totaliter colligi nō sinunt: ppter qd̄ omnium dispositiōnū corporis mihi cōuenientior videt̄ esse accubitus: q; incubit sub podiaculo alicui maxime ex parte sinistra: magis enim quietat corpus magisq; liberū p̄mittit eē cor: in cubitu h̄mōi. **Quinimo** expedire mihi videt̄ orantibus: vt quieto corpore ab omni molestia: et libero corde ab omni mala distractione: seu solitudine sint in oratione: sicut scriptū ē de iosophat: q; timore p̄territus: totū se cōtulit ad orandū dñm. **Quid** autē prudentissime intelligens: quia cogitationes cor humanum rapiunt: interdū q̄si violentia quadā: **Interdū** autē et furant ipsuz etiam sibip̄si: tanq; em̄ sibip̄si p̄dit: si cogitatione aliqua auertit̄ ab ipa intētionē et attentione ofonis: et nescit vbi sit aut quo deuenit: ppter quod dixi furant cogitatiōes h̄mōi cor humanū. **Furant** inq; et surripiunt sibip̄si ita v̄illa hora et vbi sit ignorat: et q̄ male: q; indecenter se habeat: omnino nō videat. **Et** ppter hoc dixit. **Nunc** inuenit seru⁹ tuus cor suum vt oraret te ofone hac. **Inuenit** inq; tanq; p̄ditum prius. **Quid** enim a se rōnali indecenti us: q; ab ope cui summope insistendum est eidem morfu musce vel pulicis rapiatur: et vt ab ipso deo cui ex totis intimis suis adherendum est: etiam tactu pedis vnus musculi ab rumpitur. **Quid** enim turpius q; neglecto tam necessario: tanq; salutarī opere: videlicet ofonis tam arduo tanq; discriminoso negotio: causa videlicet qua de vita eius agitur: vt de morte: s; effugiat: et recedat ad vitam: sequi musculus cogitationum huiusmodi: eisq; circumferri ita vt de eis ludere videamur. **De** sūt aues quas **Abraam** abigebat a sacrificio: nec ignotum tibi eē debet ofonē eē sacrificiū iuxta modū quē doceber̄ i sequētib⁹. **De** sūt musce

morientes que teste Salomone in ecclesia
ste. c. vi. Perdunt suauitatem vngenti quod s-
vngenti est ofo. Est enim ofo vngenti sic fa-
ciam te scire in sequentibus omnes dolores cor-
dis mitigans omnes morbos eiusdem vulnera
sanans mira et incredibili suauitate pfundis
illud atq; lenificans sup omnia etiā aromata/
flagrantia suauitas redolens et spiras hmoi
aut suauitatem nō dico meritū vel substantiaz
pdunt muscule antedictae. Nō enim patiuntur
cor antedicta suauitate pfundi. Nec ipaz ora-
tionē eē delectabilem aut iucundā. Et de his fa-
ciam tibi certitudinem in his que sequuntur
post hec. Tu igitur erubescere/abominare et ab-
horre nō solū in sacrificio ofonis sed etiam in
omni alio ope/muscarū hmoi agmina in corde
tuo sedere vel volitare. Ne tibi dici possit: q
beelzebub es qd interpretat vir muscarū. Auerte
cor tuū a muscis hmoi. et ne exponas illud
comedendū et inqmandū eisdem sicut qbus-
dam moris est: qui tanta desidia atq; ignauia
pigrescunt vt ex muscare se. et muscas hmoi
a cordibus suis abigere vel nō valeant vel nō
velint. Proregendū igitur est cor et operien-
dum qdū in egypto p̄sentū tenebrarū atq;
mortis viuimus a muscis hmoi. Egyptus nāq;
ista musca grauissima diuersi generis supabū
dat. Qua ppter quēadmodū decaluatis hoī-
bus musce siales infeste sunt: et plurimū mo-
leste. Sic nudis a sanctis cogitationibus et af-
fectionibus aiabus bellum cōtinuū indixere
musce iste spūales. Aut igitur ex muscatario at-
tentissime atq; cōtinue discipline: necesse ha-
bes muscas istas incessanter abijcere: et te ab
impulsionibus earum defendere. Aut ca-
put tuū p̄tegere atq; semp tenere scā aliqua
et forti occupatione. Sola enim corda ociofa pa-
tenter exposita sunt inqnamēt et aculeis mu-
scarū hmoi. Reminiscere autē quia spūscūs
abominat et effugit cor muscosum. i. plenum
seu occupatū muscis hmoi. ppter qd scriptū
est in libro Sapientū qz spūscūs discipline au-
feret se a cogitationibus que sunt sine intel-
lectu. Manifestū etiā est tibi omni homini di-
splicere in habitaculo suo muscarū multitudi-
nem atq; frequentiam. q̄to magis spirituiscō
displicet abominanda ista muscositas in cor-
de humano quod est indubitāter habitaculū
spūscūs baptisimali/scificatiōe sacratū. Re-
misci etiā debes sermonis quē dixit de se ipsa
sapientia eterna: que ē christus dñs. Ego in q̄s
sapientia habito in cōsilio et eruditus inter sus-

cogitationibus. Merito etiā totis studiis et
viribus vacandū et insistentū ē eruditus cogi-
tationibus vnicuiq; fidelium: vt p̄sentem habe-
at in corde suo christū dñm: qua p̄sentia quid
salubrius: quid iucundius: quid beatus cogi-
tari pōt aie humane/illā vel modicū sententi-

Penitio lachrymarum et peccatorū recorda-
tione vel spiritualis mentis. La. XXVI

Et aliud adiu-
torium validissimū: et inexpugna-
bile ofonis lachrymositas vel la-
chrymarū profluuium. Dicit enim expositio: lib-
thobie. qd ofo deū lenit. lachryme vero cogit
ipsum misereri. Lachrymosa igitur ofo: nō so-
lum placita seu placida est deo: imo etiā vio-
lenta in ipm. cum ei cedere vel succūbere ne-
cesse habeat: inuincibilis vsq; qz omipoten-
tissima creatoris virtus. Qua ppter tota dili-
gentia/totiscq; conatib⁹ exq̄rede sunt lachry-
me orantibus. Et intendo qd sunt exq̄rende
duobus modis. vics et petēde ab ipō actore et
largitore largissimo bonorū omniū deo. et mo-
dis quos tibi hic exponā procurande. Peten-
de siquidē vt donū gratuitū diuine bonitatis
Quēadmodū enim gaudiū in spūscō: ē vnum
de donis et fructibus spūscūs. Sic et donum
luctus siue lachrymarū piarū: nullatenus du-
bitandum est eē donum dei. Quēadmodum
igitur sicut audiuiti in p̄cedentibus ex v̄bis
beati Greg. quia ire dei tunc resistit: cum ip-
se qui irascit opitulatur. Sic et ab eodem pe-
tendum est omne adiutorium: per quod ire re-
sistatur eiusdem: et exp̄sse ac confidenter. Di-
cendum est ei. Dñe misericōdie qui misereri pot-
us eligis q̄ irasci: et cui sp magis placet p̄cere
q̄ vlcisci. qui vis nō solum vt resistat ire tue:
sed etiam teneri vis et teneri te facis ab eis q-
bus das vt misericordiam tuam obnixe deuo-
teq; deprecantur. Da mihi illud validissimū cō-
tra iram tuam adiutorium. i. piarū lachrymarū
profluuium. Impigua sacrificium orationis
mee. et irriga piarum lachrymarum aspersio-
nib⁹: cui cogi etiā ad miserandū sp placitissi-
mū ē. Da hāc virtutē fortitudinē ofoni mee q
te teneat et auertat ab ira tua q te placitet et
cogat etiā misereri. Da piarum et sanctarum
lachrymarū copiam: q et extinguat ire tue icēdiū
et ardores sempiternos. q̄s vitijs et pctis merui
et ipos ardores p̄cupiscētiarū et aliarum pesti-
um cordis mei. Dñe misericōdie: cui nūq; se pla-

Capitulum

tent vel hi vel illi ardores. et cui semper placet eorum extinctio. da capiti meo aquas. et oculis meis fontem lachrymarum: quibus extinguitur ardores isti. sic petebat Hieremias. Domine misericordie que percussisti petras in deserto et fluxerunt aque. torrentes inundaerunt. pcutite cor meum quod et aruit. quod et obduru. it in petra durissima. pcutite inquam gladio verbi tui penetrabiliori omni gladio ancipiti. pcutite inquam et transfige in intima. et transuerbera in profundissima sua: ut medullitus et ex totis intimis suis doleat. tunc enim erumpent torrentes piarum lachrymarum ac sanctarum. Domine misericordie expandi manus meas ad te. quoniam anima mea sicut terra sine aqua tibi. sicut in umbra lachrymarum: et exitus aquarum deducere per seipsam tota hoc est per omnes partes vite sue: et per omnes etates sicut gradus et officia: in quibus non custodiuit sacratissimam ac saluberrimam legem tuam. Domine misericordie quot et quantum caris meis hominibus impendi istud humanitatis officium: vicem ut de morte eorum dolere inconsolabiliter. et ut mortuos ipsos lugere lachrymabiliter. Da obsecro ut mihi istud impendat coram te. ut vicem de ipsa morte mea spirituali que incopabiliter mortibus illis carorum meorum est deterior: magisque lugenda. Doleat pro magnitudine illius. et luctu acerbissimo me ipsum / morte ista turpissima mortuum / lugeam coram te. Domine misericordie que turpe. quod indecens est et quod mihi pernitiosam mortem meam cogitare coram te. et me mortuum conspiciere. animam meam sicut in feretro seu sepulchro corporis mei iacentem mortuam conspiciere. et hoc corde tepido et nullo dolore tacto. atque siccis oculis. quod est dicere nullis inde lachrymis per fluentibus. Domine misericordie tanta duricia tantaque ariditate oculorum. non possem intueri cadaver alicuius ex caris meis. Unde igitur ista insensibilitas atque peruersitas cordis mei: ut cadaver anime mee mortuum absque dolore acerbissimo et luctu conspiciam. Et quod est ad cumulum malorum meorum: tanto mihi magis dolendum esset de morte anime mee: quanto minus de ea doleo: tanto namque longius sum a vita et salute ipsius: quanto minus mortem et vulnera eius sentio. Et ego miserrimus tanto minus inde doleo: et inde minus vel potius minime. cum inde maxime dolendum esset. Domine misericordie scio quod mortuum: nec semetipsum vicem mortuum: nec alium mortuum lugere unquam potest. Quorum enim solorum semper est lugere mortuos. quorum mortem siue ipsos mortuos: vel vident vel audiunt mor-

tuos esse. Et hoc vitium operatur in eis ipsa naturalis attinentia siue propinquitas. In hoc igitur manifeste cognoscere debere me mortuum esse. quod mortem meam non lugeam. In compabiliter enim plus sum mihi: quam aliquis alius: quia propter incompatibiliter acerbius ipsum lugerem ex morte propria si in hoc permitterer. Lugerem inquam ex affectu vel affectione gratie: quam quicumque ex caris meis affectione vel propinquitate nature. Da domine misericordie etiam dona gratie tue: ut cum video et mortem meam: ut cum de illa doleam: sed dolore adeo exili adeoque exiguo: ut non ex illo me viuum vel viuere presumere audeam. Certissimum tamen est mihi non visquamque extinctam esse gratie tue vitam in me. sic enim videre: et sic dolere proculdubio vite est: licet exigue et exilis et viuentis vicem exigue et exiliter / ad vitam plene gratie atque perfecte. Jam igitur cepisti in tantum et totetenus viuificare me. Perfice obsecro domine misericordie tante pietatis atque mihi necessarium inceptum: ne permittas in ipso secepto istius vite initio me suffocare. et in mortem pristinam recidere. Glides in me aliquem habitum iam tue inspirationis. Inspira vitius in me spiraculum vite tue. Insuffla in me largius spiritum sanctum tuum. donec fiat in animam perfecte viuentem vita gratie tue. Perfice in me dolorem interiorum quo sentiam tor et tanta mea mala: que medullitus et ex totis intimis meis in conspectu misericordie tue doleam. tunc enim erumpent ex corde meo lachryme salutes / veri nominis videlicet de laceratione mentis mee. Inde enim lachryme nominate sunt: quia de anima lacerata te percutiente sicut et lacerante profluunt. Tu enim es domine qui sic vulneras sic morderis sic percutis. et manus tue sanant. Tulneras vitium gladio acutissimo verbi tui mentem humanam: lacerans dolore penitudinis et lachrymis sanans. Domine misericordie dolore isto et lachrymis satisfaciens iusticie tue: vindicta nobilissima qua me ipsum torrorem et lictorem meum atrocissimum efficias. Ita non frustra lacerem: quin potius totum me comminuam et conteram. Nihil integrum quod in omnibus que displicent bonitati tue permittas esse vel viuere in me: sicut Dauid dixit. Et comminuam eos ut puluerem ante faciem venti. Hoc tantum est gratia tua: et hoc est gratie tue virtus que gratia dicit. Sed cum dederis mihi lachrymarum hinc

plariū pfluuū. vt lutū platearū delebo inimi-
 cos illos. i. totam cateruā opationum/ locuti-
 onum/ affectionū/ & cogitationū. q̄ in me mi-
 litabāt aduersus aīaz meā. Quēadmodū enī
 inundatio pluuialis lutū de plateis emūdat
 & diluit ab illis. Sic inundatio lachrymarum
 mearū totā fetulentā vitiozū & pctozū meoz
 diluet/ & delebit omnesq; feditates vite mee.
Dñes grad⁹ & officia que illis inq̄nata erāt
 emundabit. Renouabis in me miraculū p̄ fi-
 guram iucūdiſſimā & admirabilē. vīcz ſbmer-
 ſionis Pharaonis: & totius exercitus illi⁹ ſb-
 mergens in mari rubro. i. in aquis amarissi-
 mis lachrymarū mearū. om̄em iſtam miliciā
 diabolicā que militauerat aduersus animā. &
 om̄em iſtum exercitū ſz egyptiū. hoc ē tene-
 brarum & mortis reducens ſup eos aq̄s ma-
 ris. i. lachrymas copioſas & inundantes ama-
 riſſime penitudinis. **D**ñe miſcōdie q̄ oīa ad-
 nutū & liquidū intueris. an poſſum ego dedu-
 cere aquā de petra aridiſſima atq; duriffima
 cordis mei. Hoc enī ip̄e Moyses p̄poſuit ſi-
 lijs iſrael dicens. Audite rebelles & incredū-
 li. nunq̄d de petra iſta poterimus vobis edu-
 cere aquas. Educere poterat vtiq; & potuit
 nō p̄ ſe neq; virtute ſua. ſed potuit & fecit per
 te dñe miſcōdie & p̄ om̄ipotentiffimā virtutē tuā
 Sicut igiſ affuisti Moysi ſeruo tuo/ & fecisti
 in eo & p̄ ip̄m grande illud miraculum/ q̄ eduxiſti
 aquā de petra/ & abierunt in ſicco flumina
 Sic adesto mihi & opare p̄ me & in me ipſo vir-
 tutem. cui⁹ illud miraculū figura pulcherrīa
 fuit. p̄cute igiſ dulciſſime miſerator meus pe-
 tram iſtam aridiſſimā & duriffimā: & fac in ſic-
 co iſto cordis mei abundanter abire flumina
 lachrymarū. Ne p̄cas obſecro a dura & dura p̄-
 cuſſione petre iſti: que nō ſolū p̄cuti digna eſt
 ſed etiā cōfringi atq; cōminui. **E**ffunde do-
 mine miſcōdie fluenta lachrymarū ſup aridam
 mentē meā. Sic p̄miſti p̄ Eſa. p̄phetā tuuz:
 fac etiā eam terrā irriguā quā cōſpicis miſe-
 rabiliſter arentem. Da mihi irriguū iſtū/ imo
 da mihi vtrūq; irriguū ſup⁹ vīcz & inferius.
 vt nō ſolum ab inferiori. i. ab inferno & doleā
 & fleam. p̄ eo ſz q̄ me expectant tormenta in-
 fernalia. imo etiā p̄ amiſſione ſupnozū gaudi-
 ozum. i. celeſtiū. Fac eam obſecro ſicut ortuz
 irriguum cui⁹ aque nō deficiunt: ne deficiat
 cordi meo. **D**ñe miſcōdie riui piāz ac ſaluber-
 rimarum lachrymarū tā diu mihi ſint ſaluta-
 res q̄ diu mihi prodeſſe p̄t. q̄ diu tanta ē vir-
 tus earum & gratia/ ne referues obſecro gra-

rias eterni ſletus: qui nulli prodeſſe poterūt.
 De quo ſletu dixiſti. **E**bi erit ſletus & ſtridor
 dentium. Da mihi ſletū q̄ nō ſolū mihi ſaluta-
 ris eſt: tibiq; placitus: & irā tuā placans/ licet
 iuſtiſſimam. ſed etiā beatitudo eſt. ſicut tu:
 ipſe teſtatus es dicens. Beati qui nūc ſletis
 q̄m ridebitis. Da mihi lachrymas que ſemia
 ſunt phenniū gaudiozū: in quibus qui nūc ſe-
 minant: in exultatione metēt. Da mihi luctū
 p̄ quo daturus es gaudiū. Da mihi ſp̄m me-
 rois: p̄ quo daturus es pallium laudis. **D**ñe
 miſcōdie da mihi ſic p̄uidere infernū vt p̄uſio
 eius gratiā compunctionis mihi prouocet. **H**
 enī dixit de te doctus doctor magnus Greg⁹
Dñe miſcōdie magnifica & mirifica ſimul me-
 cum miſcōdiam tuam dulciſſimā: iuxta modū
 quo cum magnificas & mirificas: cum latro-
 nibus & alijs ſcleratis: qui cum vident ſe iux-
 ta modū delicti ſui. ſibi paratū incendiū vel
 aliud patibulum. p̄cidunt ad pedes iudicis/
 ſeu p̄fecti clamantes ad ip̄m p̄re vehementia
 timoris pariter & doloris de imminēti ſibi mor-
 tis ſupplicio. Clamantes inq; nō ſolū obnixē
 ſed etiā ſupra modum diſerte: ſtagitantes mi-
 ſereri ſibi iudicē. **D**ñe miſcōdie nullū habēt
 ibi doctorem: qui eos ſupplicare doceat & pre-
 cari. nō habent librū quem inſpicientes/ acci-
 piant inde diſſertitudinem illam deſcātiōis.
Nō eſt ibi fons vel puteus vel aliud vī aquā
 hauriant lachrymarū: ſolum patibulū quod
 lignum aridum cōſpiciunt. ſolū incendiū vel
 aliud ſibi paratum attendunt ſupplicū. **I**nde
 accipiunt deſiderabiliſſimā mihi & ſimilibus
 mihi peccatozib⁹ deſcādi diſſertitudinem.
Inde hauriunt vbertatē largiſſimam lachry-
 marum. **I**nde placāt iudices ſuos. **I**nde dat
 eis plerūq; ventā/ & ignoſcāt eis merite mor-
 tis ſupplicū. **F**ac mecū ſimilem obſecro miſe-
 ricordiam: vt de infernali patibulo: & de gehē-
 nali incendio: ſillem diſſertitudinem accipiam
 & ſimilem copiam lachrymarum prociēs co-
 ram te ſupplicanſq; / et ex totis p̄cordijs meis
 poſcēs a te domine iēſu chriſte: qui iudex me-
 us es: imo omnium viuoꝝ iuſtiſſimus pa-
 riter & clementiſſimus. **P**oſcēs inq; / vt igno-
 ſcas mihi & culpas quas cōmiſi: & penas om-
 nes quas merui. mirifica/ mecum magnificaz
 miſericordiam tuam in hoc. vt de ipſo tam
 arido infernali patibulo colligam dignos fru-
 ctus penitentię / de eternis flammis et tene-
 bris. aquas frigidiffimas lachrymarum/ que
 omnes ardoꝝ concupiſcentiarum mearū/

Capitulum

irarum/ odiorum/ et aliarum pestium quibus tam
damnabiliter arsi: totusque vastatus sum: extin-
guere preualeat. Da mihi de morte ista eter-
na et infernali viuiscere per timorem ipsius et do-
lorem: qui mihi esse debet pro eo quod eam tam mul-
tipliciter tamque execrabilius merui. Da mihi
igne infernali extinguere ipsius incendia.

Hec enim sunt gloriosa miracula omnipo-
tentissime virtutis et misericordie tue: quibus
de tanta tamque horrida morte eternali vitam eli-
cis penitentibus ut de tantis tamque formidan-
dis incendiis saluberrimum refrigerium pre-
stent sibi ipsi: mortem eternam conuertens eis
in eterne vite antidotum: per gratiam penitenti-
nis: et ipsum ignem eternum in refrigerium et
extinctionem eiusdem salutarem inde eis ef-
ficiens medicinam. Sic domine misericordie mirificas
misericordias tuas in eos: quos per gratiam pe-
nitentis reuocas: reducis et conuertis ad te.
Hec sunt misericordie mirificentie misericordiarum tuarum
quas petebat sapientissimus et illuminatus
a te sanctus David cum dicebat. Mirifica mise-
ricordias tuas qui saluos facis sperantes in
te. Quid enim mirificentius cogitari potest: quam
mortuorum seu morientium virtus adiutorium:
ut ipsa seipsam vincat. Non enim refert an dicat
mors ipsa se vincere: an penitentes mortem
ipsam morte mederi. **I**gitur domine misericordie per ip-
sam mortem infernalem: peccata mortuorum: et ip-
so igne eterno: extinguas illum penitentibus.
Ista domine misericordie tanta glorie tue tamque stupen-
da miracula atque magnalia. Placeat tibi ope-
rari in me. Aperi igitur oculos cordis mei: et illu-
mina eos: ut parata mihi iustissimo spiritus ac pro-
pina laudando iudicio tuo supplicia videam
et intuear: cum debito timore pariter et dolo-
re: tunc enim verteret mihi in medicamenta sa-
lutis: tunc mors illa eterna erit mihi in vitam
et incendia in refrigerium: et ignis ille in extin-
guibilis in aqua frigidissimam. Domine misericordie
satis apparere potest mihi quia velata facie: et
velatis oculis ad infernale duco: suspendium
si tam prope positus illi patibulo: illud videre
non valeo. Si enim illud viderem: quomodo non omnia hominum
bona mihi pro illud occasionaliter fierent te ad-
iuuante: qui latronibus et aliis sceleratis sunt
per inspectionem infernalis patibuli. Domine misericordie ele-
ua oculos meos ut reuelata facie intueri pos-
sim paratum mihi eternale supplicium: ut inde
colligam saluberrima illa medicamenta que dixi.
Propter hoc enim et tu ipse rex solus et dominus san-
ctorum: tu laus et decus omnium: velari faciem

tuam et oculos tuos instar latronis passus es
ut nos specialiter et interius sic velatos et ad eter-
nale patibulum sic ductos reuelares: et reuela-
ta facie eterna supplicia ad que ducebamur vi-
deremus ut reuelata facie mirabilia. De le-
ge tua considerarem: et gloriam tuam reuela-
ta facie contempleremur. De via illa scilicet qua
ducebamur ad infernale patibulum per nefas la-
trocinis aliisque sceleribus subisti. Illumina
obsecro domine misericordie oculos cordis mei: ut vi-
dere tot et tanta mala culpam: et penam me-
arum preualeam. Qui enim videtes tot et tan-
ta mala cuiuscumque alteri non dolere et non luge-
re possunt: quanto fortius mea propria absque dolo-
re et luctu acerbissimo videre non potero.

Domine misericordie tu precepisti per prophetam tuum di-
cens unicuique peccatorum qui reuerti cupi-
at ad te: planctum facynigeniti. Hoc igitur quod iu-
bes me facere: et scis me non posse facere: nisi
munere magnifico misericordie tue plange. Da ut
faciam sicut dicebat sanctus et doctus a te be-
atissimus Augustinus: dicens. Domine da quod iubes
et iube quod vis. Tu domine misericordie precepisti simi-
liter. Plange quasi virgo super spolum puber-
tatis tue. Scio domine te docente: quia et incom-
parabiliter longe acerbior et planctus et luctus
congruit miserie mee: qui aliam meam in sacramento ba-
ptismi desponsasti: et illam regali matrimonio
honorasti: et exaltasti illam utique pauperrimam
vilissimam/ miserissimam/ omnique bono tunc indi-
gnissimam/ cuius matrimonium tam incliti tam no-
bilis: fidem non seruauit anima mea offi dam-
natione dignissima. Rupit tibi sedus tam sub-
limis matrimonium: amisit te incogitabilis glo-
rie sponsum: adulterata post diabolium qui est
mors: et quam tanta tam sacrilegi adulterii impie-
tate non meruerim: quis illam expiare suffici-
at: que supplicia excogitari possunt: quibus illa
indigna non sint. Tu ergo domine misericordie cui adeo
placite sunt lachryme penitentium: tui adeo ac-
ceptus est luctus eorum: cui dolores interne
ac vere penitentis: pro peccatis et delictis eo-
rum satisfaciunt. Cuius iram iustissimam extin-
guunt et placant lachryme conpunctionis eorum
dem. Da mihi obsecro dolores istos: da luctum
illum et lachrymas qui scis te non posse placa-
ri mihi: et me non posse placare tibi: nisi donis
gratuitis misericordie tue. Nec posse redire ad am-
plissimum copiosissimum dulcissimumque finem
misericordie tue: nisi per hec mihi tam salubria/ tam
mihi necessaria/ tamque placita dona pietatis et

dulcedinis tue. Absit a te dñe misericordie vt dolores istos mihi deneges: qui eterna gaudia mihi promittis: et offers. Absit vt lachrymas istas saluberrimas petens: repulsam patiar: qui aqua vite et torrente phennis voluptatis mihi promittis: et ad illam me et p prophetas et p temetipm inuitare no cessas. Tu em dixisti p prophetam tuum **Esai.** Omnes sitientes venite ad aquas etc. Ad aquas inq doctrinarum gratiaru et lachrymaru. Tu ore tuo sacratissimo in euangelio **Johis** dixisti. Qui sitit veniat ad me: et bibat aqua vite gratis. Dñe misericordie si dolores istos denegas mihi: q fronte vel audacia sperabo a te eterne felicitatis gaudia? Si lachrymas amarissimas mihi prestare no dignaris: quales sperare potero vel audebo a te dulcissimas aquas torrentis voluptatis tue. Dñe misericordie istam sitim pñialiū lachrymaru tu dedisti mihi in corde meo: hac esuriam panis similiter. Da igitur mihi saturari ex ipsis. Iste naq luctus quo esurio et sitio iusticia tua est: qua no solu iusticias sed etiam iustificas penitentes. Dñe misericordie tu promissisti ore tuo sacratissimo in euangelio tuo esurientibus et sitiētibus iusticia: qm ipi saturabunt. Adimple in me pmissione tua: qui pdonasti mihi ista esuriam et sitim ista. Dñe misericordie: lachryme iste sunt vini cōpunctionis: hoc vino pota me: hoc pane lachrymaru pasce me. Tu em es qui das escam esurientibus: et no minus potum sitientibus. Tu em pcepisti vniciq pasce esurientē: pota sitientē. Exurge dñe deus meus in hoc pcepto quod mandasti: et adimple illud in me. Fac mihi lachrymas istas panes die ac nocte: sicut fecisti **Dauid** ppter qd ipse dicebat. Fuit mihi lachryme mee panes die ac nocte: qd est dicere refectioes. Liba me pane lachrymaru et potum da mihi in lachrymis et in mēsurā magna vtiqz et largā et magna quippe ariditas mentis mee: magnā irrigationē requirit: et magnis sordibus abluendus: magna copia litiuū ē opus: et magnorum incendioru extinctio. No nisi magnarū aquarū supēffusionibus effici pot. Vel da domine misericordie mihi potū in lachrymis: in mēsurā quacūqz siue qstacūqz bñplaciti tui. Et deo me grauitē deliquisse et peccasse: cuz denegas mihi potus in lachrymis in mēsurā: que admodū fieri mos est in monasterijs vbi grauitē peccātibus monachis subtrahit mēsurā vini que vulgo dicit iusta. Dura et dura ē ista vindicta: qua tam grauitē infirmanti: tā

periculose egrotanti subtrahis vel denegas hanc medicinam salutis et panem suauissimi odoris. Dñe misericordie si placet tibi dolores isti interne et de penitudinis: et si reputes eos vinctam iustā. Da eos mihi qstū acerbos volueris. Da eos pfundissimos et intimos: ita vt si placeat tibi totus imoziar doloribus hmōi: totus dissoluatur et abea totus in lachrymas: et hoc fit mihi consolatio de imensitate pietatis et dulcedinis tue: vt affligens me doloribus istis no pcas mihi vsq ad mortē corpis mei. Dñe misericordie no fuit a seculis pctōr: adeo scelerat? adeo execrabilis: adeo bonitati tue odibilis: qn vna morte corpis sui si eam cum amore et honore tuo sustineret: eaqz tibi offerret: omnia scelera sua atqz facinora non expiaret: et iram tuā iustissimā quā acūqz aduersus eam excādesceret: no extingueret et placeret. Domine misericordie hanc mortē no audeo mihi inferre nec manus mihi iniicere: verū tū desidero est mihi: si esset bñplacitū tuū in gladio vbi tui: totus confosus corde: totusqz vulneratus doloribus istis: viuificis pñialibus: s. p acerbitate eorū corpe mozeret et corpus meū morte hmōi mozeret. Accidit plerūqz domine misericordie vt moriantur hoies morte corpis: p doloribus et tristitijs seculi huius. Utinam et mihi daret a te vt imozerer doloribus istis pñialibus tam tibi placitis: tam mihi salutaribus et necessarijs. Dñe misericordie mihi tam gratū fuit ppter bonitatē tuā desiderare mori: etiam p te morte corpis: que psecutorū gladijs inferretur: quāto igitur gratior tibi esse debet et ē indubitanter: mors ista: quā desidero mihi inferri gladio vbi tui: cruciatuqz et dolores isti penitudinales. Et si igitur no est bñplacitum misericordie tue vt vsq in mortē corpis doleam doloribus istis: placeat obsecro pietati tue vt doleant vsq ad effusionem largissimā lachrymarum: et eousqz vt exitus aquarū deducant oculi mei: quia no custodierunt legem tuam. Dñe misericordie da mihi sic cognoscere: sicqz iugiter intueri tot et tanta mala mea: detrimēta scz iparū viriū naturaliu mearū: que abusi onibus opex ita lese et vulnerate sunt. Detrimēta gratiarū tuarum que pilla amisi et extinxi in me: etiam detrimēta glorie eterne hereditatis ac felicitatis: quibus me exhereditauit: quibus me priuauit atqz totaliter spoliavit. Et ecce nudus: ligatis velatisqz oculis in star ribaldi vilissimi et latronis sceleratissimi: duco: ad infernale patibulū: qui rex corona

Capitulū XXVII XXVIII

tus fueras in sacramēto baptismi ad regnum tuū celestē / q̄ lugubre spectaculū facio de me ip̄o omnib⁹ viris miscōie. imo etiā cunctis in q̄rum cordibus vel modicam stillā tue pietatis dedisti: q̄t et q̄tis derisōib⁹ demonū pareo- q̄tis et q̄ asperis insultatiōib⁹ eorū expositus sum: Insultare mihi nāq̄ merito et veracissimē possunt: mihi inq̄ miserimo atq̄ vilissimō dicētes. **Ecce iste factus est sicut ymnus ex nobis.** In hoc vtiq̄ / q̄ tam vilissim⁹ apostōta flāmis eternalib⁹ et tenebris cū ip̄is adiudicatus sum. **Et qui dānabiliter associaui me ip̄is in culpa apostasie. i. recessiōis a te / ordine rectissimo associari eis debeo in pena dānatiōis eterne.** Hoc autē pl⁹ habz apostasia mea culpe: q̄ de sublimi gratie adoptiōis qua filiū me adoptaueras: et de altitudine regni tui celestis cui⁹ heredē me feceras: tam viliter tanq̄ turpiter deiecit / imo sp̄ote cadēs in extremā istam ignominiam et paupertatē deueni. **Quis ista mala mea tot et tanta videre posset: absq̄ dolore compassionis / et lachrymis: nisi ip̄i q̄bus sic associaui demones. vel qui ex pte eorum per similem associationem effecti sunt.**

Requirende sunt intercessionēs sanctorū ad impetrationē lachrymarum. La. XXVII

Consiliū autē necessariū ac saluberrimū est: vt cui⁹ vides p̄ temetip̄m solum impetrare nō posse / donū luctus et grām lachrymarū hoc impetrare studeas sanctorū suffragiis. **Et potissime suffragiis gloriose marie Magdalene. necnō et beatissime illius marie egyptiace: que istis donis tam magnifice. tanq̄ largiter dotata fuerunt.** Hoc factū est tempore meo / vbi quidam magnus / cum doleret et cōquereret de ariditate cordis sui: eo q̄ aruisset in eo fons lachrymarū: incidit cordi eius consiliū istud: vtz vt iret ad sepulchrum gloriose dñe marie magdalene. **Cūq̄ ibi p̄caret vt fontē ei lachrymarū suis suffragiis impetraret: quod peam obrinuisse suis familiaribus referebat.** Debes etiā reminisci q̄ donū luctus siue fons lachrymarum: lauato:rium ē in clauastro spirituali: in q̄ sanctitatis regula obseruat. **Intolerabilis autē est defectus in omni clauastro: defectus lauato:rij.** Qua p̄pter obsecrandus est tibi deus / qui solus edificator: est clauastri illius / vt ipse in clauastro tuo quod tu ipse esse debes / vel cor tuuz: nō pmittat de eē

tam necessariam officinā. **Et quod ipse eaz in eodem edificet: p̄sertim cū ipse sit puritatis et mundicie zelantissimus amator: que nisi per lauato:rium h̄mōi p̄seruari in isto clauastro nō possunt.** **Obsecrandus ē etiā q̄stū p̄t et q̄tuz ipse dignatiōe sue pietatis et dulcedinis te adiuuare voluerit: vt ipse tibi largiat in eo copiosas et indeficientes aquas.** **Reminisci etiā debes de pena regulariū: cui⁹ tibi feci in p̄cedentibus mentionē: quibus auferit mensura vini q̄ dicit iusta: nō tñ auferit aqua q̄stūcūq̄ deliquerit. nec daf eis panis nec cibus vllus absq̄ potu saltem aque.** **Obsecra igit̄ ipsum ne in te hunc intolerabilem rigorē sue seueritatis exerceat: qui et claustralem disciplinam et duriciam humanā excedat.** **Obsecrandus est etiā vt in alijs penis si vindicta ei de te placeat. vindicet in te quecūq̄ vindicare voluerit: q̄ illis que longe te faciunt ab illo et impediunt / quo minus appropinques ad ip̄m. p̄sertim cum ipse iubeat dicens. **Appropinquate deo et appropinquabit vobis.** **Hec autē ariditas ab aquis vicz lachrymarū: phibet euidēter appropinquare te ipsi. sic aque lachrymarū appropinquare te faciunt ad ip̄m et ip̄m ad te.****

afflictio corporalis valet ad impetrationem lachrymarum. La. XXVIII

St aliud adiutorii orationi: grāde atq̄ fortissimum: ipsa afflictio seu tribulatio / de qua et p̄pter quā clamat ad deū: p̄pter q̄ ab ip̄o sp̄s sancto edocti patres affligebāt se cum oratiōibus suis impetrare vellet aliqd̄ magnū a dño. quod adhuc seruat omnis ecclesia scōrū: affligēs se ieiunijs / cilijs / laborib⁹ et flagello:ruz etiam disciplinis: et alijs modis / quos iustificatiōis gratia docere et fugere cōsuevit. **Et tribulatio p̄ qua vel contra quam scz vt auertat clamatur ad dñm: in primis adiuuat orationē: qz facit vt eidem clametur obnixius / sicut dicit beat⁹ Aug⁹. videlicet qz in tribulatione obnixi⁹ clamatur.** **Causa autē in hoc ē qm ipsa sua acerbitate incitat et incēdit desiderium liberationis ab ea.** **Et p̄p̄ h̄ q̄to maior / acerbiorve fuerit: tanto magis incēdit vel incitat desiderium hominū.** **Desiderium autē impetrandi quod peti⁹. vox ē orōnis et p̄pter hoc muta est et sine voce orō: q̄ desiderium nō habet h̄mōi.** **Et ideo tacet in orōne q̄ loq̄ videt multonēs.** **Cū autē vehemēs fuerit**

hmoī desiderū erit clamor: qua ppter verus ē sermo beatissimi Aug. qui dixit: quia in tribulatione clamat obnitiuus. Ob hanc causā dixit alibi. Idem bñs Aug. quia ppter hoc imittit deus tribulationes: vt tribulati clamēt ad ipm: clamātes exaudiat: exauditi liberentur liberati glorificent misericordissimū liberato rem deum. Quia ppter dixit idem sup euāgelium Matth. quia tempestatem fecit oriri in mari: vt nauicula iactaret fluctibus: vt metu tempestatis territi discipuli excitaret dñm iesum chřstū dormientē: et clamaret ad ipsum a facie tempestatis: exauditiq; et liberati glorificarent ipm: sicut et ibi factū est. Scđo adiuuat ofonē afflictio: qm afflictio miseria ē. Miseria vero / puocatrix est miserationis apud misericordissimū. ppter qđ et miscđia dicit qđ miseria cordis de alieno malo: qđ pprie compassio noiā quasi alienū cōsortiū passionis. Que qđē et si in deo locū nō habeat: q̄tuz ad effectum: quātū tñ ad effectū subuentiōis cōpetit eidem quaten⁹ phas est. Subueniens em̄ miserator deus tribulatis. Hoc facit ipis qđ socius tribulatiōis faceret si posset eisdem vicz liberans eos / vel tribulationē mitigans aut leniens ipis. Quia igit afflictio ppria in eis: qui aliū de tribulāt: addit ad miseriā iporum: addit et ad puocationē vt pdixi miserationis. Et ppter hoc addit adiutoriu exauditiōnis ipsius ofonē p quā miseria intendit impetrari. Tertio qm ipsa afflictio ppria: quedā ps est iustificationis: Necessē est vt ppter illā detrahatur miserator deus siue minuat de vindicta: quā irrogaturus erat: si ista afflictio nō esset. Nō quidē minuit aut detrahatur p quantitatem afflictionis hmoī sed p largitate sua / fm largitatē et imensitatē miscđie sue. Interdū etiā torā detrahatur in initio afflictōis hmoī et sententiā dñatiōis iminentis totam reuocat: totiq; penā minatā ignoscit: sicut manifestum est fecisse niniuitis / cū agerēt penitentiam ad pdicationem Ione pphete. Dani festū igit ē tibi phoc: q̄tū et qualiter afflictio ppria adiuuat ad ofonē adipetrandū miserationē. Iuxta hoc dixit Bern. Clareualles. Nō affligere se debet orans coram dño: vt parcat saltem flagellato: qđ nō p̄cit iustificato: ac si diceret: vt ipa flagellatio miscđiam puocet quā iusticia (quia nulla est) puocare nō p̄t. Si quis aut querat de mugitib⁹ bouum: et ciulati bus puulorū: et de afflictionib⁹ animaliu qđ passa sunt apud niniuitas: in qđ vel ppter qđ

adiuuabant ofones niniuitarū. Rñdeo in b quia afflictioēs erant hoīm quozū erāt puuli et quozū erant aialia. Causa aut in hoc ē qm et in filiis et in aialibus suis ac rebus alijs: marī festum ē affligi patres et matres et rerū hmoī possessores. De ieiunio vero q̄tuz adiuuet ofonē: expressit beat⁹ Aug. vbi dixit: qđ si vis orationē volare ad deū: fac ei duas alas: ieiunium / et elemosynā: quarū igit altera alarū: adiuuet volucrum ad volandū tñ: simili mō adiuuet ieiuniū ofonē ad volandū ad deum: volatus aut hmoī exauditiō est: nō em̄ ascendere dicuntur ofones: nisi quas exaudit de⁹.

Quare ieiunio tanta efficacia tribuatur. Capitulum XXIX

Habet aut que

stionem et admirationē nō leuem ppter quod sapientissimus et sanct⁹ Aug. Ieiunio tantā efficacā et virtutē hic attribuit: vt eā elemosyne parificare videatur. Ale em̄ due paris virtutis sunt / et equalis peroficia in ofibus volatilib⁹: et equalē prestant eis adiutoriu ad volandū: nec potior ē in hoc ala dextera qđ sinistra: nec ecōuerso. Lū econuerso se habeat in maiori pte hominū. Nō em̄ equalis virtutis aut fortitudinis sunt dextera manus et sinistra in hominibus: imo in pluribus dextera sinistram excedit. In solis dō illis qđ vocant ambodextri qualis fuit bayoth et gabaonite et p omnia eiusdē fortitudinis sunt: et ad opandū eiusdē adiutorij. Aplus aut dixit: ad Timoth. iij. quia pietas ad omnia valet: exercitatio aut ad modicū valet. Ieiuniū vero vna est de exercitationibus corporalibus: quare nulla est comparatio ieiunij ad pietatem: quē ad modū nulla est eius quod est modicū ad omnia. Rñdeo in hoc et dico verū esse. Hoc est veri noiis et rōnis ieiuniū: oblatio et sacrificium est: pprij corporis: sicut euidenter testatur aplus ad rhomanos. xij. dicens. Obsecro vos p miscđiam dei exhibeatis corpa vestra hostiā viuētē / sanctam / deo placentē: presertim cū nō auaricie: sed miscđie ieiunat. Hoc aut est: cum ea que detrahunt corporibus deamentis: in chřsti paup̄z alemoniā / vel in alios vsus pios erogant. Nec videt esse veri noiis: quo nō et aia et corpus affligit. Nec modica ē afflictio ante humane / fames et sitis: qđ inde manifestū ē: qđ cū vehementer inualuerint: cogūt hoīem comedere man⁹ suas / vel

alia de carnibus suis: que rape de ipso corpore suo poterint. **S**iliter et de vehementia sitis bibere enim proprium sanguinem vel urinas compellit. Afflictiones vero corporis esse ipsum ieiunium: attenuatio eiusdem corporis: que per pauca et moderata ieiunia fit / euidenter ostendit. Hoc autem non propterea dico quia ita ieiunandum: ut in homini rabidam sitis esuriens inualecat. Sed potius ut manifestum tibi fiat: quia veri nominis et rationis ieiunium et sacrificium est ut dixi: et iustificatio quedam anime quam corporis. Et propter hoc efficaciter non mediocriter ad placandum iram iustissimam dei: et ad minuendum penas meritas seu debitas. **Q**uoties enim quis vehementer se affligit pro suis vitiis et peccatis: tanto minus in se ipso relinquit diuine iustitie puniendum. Quapropter cum semetipsum sufficienter iustificat: non est adeo ulterius iustificandus. **S**icut docet apostolus. **I. Corinth. xi.** dicens. **Q**uod si nosmetipsos diiudicarem: non utique diiudicaremur. **I**am igitur declaratum est tibi per hoc: quatenus et qualiter alia altera orationis est ieiunium: vix ad impetrationem remissionis pene merite seu vindicte. **A**d iuuat etiam orationem ad volandum in sublime / diuine miserationis quam miserabiles efficit ieiunantem. **Q**uod dicit apostolus. **Q**uod exercitatio corporis ad modicum valet. **I**ntelligendum est: ut exercitatio: et hoc est dicere per se. valet namque per se ad frangendum vires carnis: et ad reprimendos / et interdum extinguendos ardores concupiscentiarum carnalium. **E**t ad hoc efficaciter est valde ieiunium / quemadmodum subtractio lignorum a dextringuendum incendium. **S**ic dicitur. **d**etrabe ligna foco si vis extingueret flamas. **E**t carnis motus / oia / vina / dapes. **N**ec intelligas hic exercitacionem corporis: nisi macerationem carnis: quam fit non solum ieiunijs: sed etiam laboribus: et omnibus sanctis occupacionibus. **P**er se igitur in quantum exercitatio corporis: et per hoc que exercitatio: ad hoc valet quod predicti: quod reuera modicum est copatione utilitatum pietatis. **P**ietas enim. **i.** misericordia et ad illud valet: et ad omnia alia que salutis sunt siue pertineant ad salutem. **N**ihil enim est / vel venie / vel gratie / vel glorie / quod pietas non impetret: sicut expressisse legitur. **I**thobie. **q**uoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat: et non patitur animam ire in tenebras. **E**t iterum. **N**on auertas faciem tuam a paupere: **I**ta enim fiet ut nec a te vertet facies domini. **E**lemosina namque non solum potest vel valet per eum in quo est / vel facit illam: sed etiam per eos quibus fit: valet etiam per semetipsam. **E**lemosyna enim per illud quod ele-

mosyna est: habet fructus et utilitates mirabiles et mirificas: sicut est euidenter colligere ex testimonijs scripturarum. **Q**uid vero per sophisticas calumnias: que in scolasticis disputationibus non tam fructuose quam tumultuose audiuntur: pietatem intellexerunt in sermone permissio. **A**postoli illa que theosebia nominat: et hoc indubitanter cultus deo debet: et acceptus nominat: que rectissime veneratio sanctorum: **i.** reus sanctorum / in quibus premissus et principatus supereminensissimum obtinet creator benedictus: tanquam in premissis et maxime venerandus. **D**einde beatissima et gloriosissima mater dei genitrix: post hoc vnusquisque sanctorum ac sanctorum in ordine suo. **N**ec demerit sacramenta sacramentalia sacraque bona sua: et sacra vasa atque ornamenta. **E**t generaliter oia quecumque benedictionibus pontificalibus sacraentur vel sanctificantur. **O**mnia namque homini ratione que sacra veneranda sunt.

Affiduitas orationis adiuuat nobilitatem. **Ca. XXX**

Sed et aliud fortissimum orationis adiutorium. **f.** assiduitas: sicut testatur **Jacobus** ultimus. **m.** c. eptle sue dicens. **q**uia multum valet deprecatio iusti assidua. **E**t apostolus. **i.** ad **Thessal.** **S**ine intermissione orate. **E**t ipsa veritas in euangelio luce. **q**uoniam oportet semper orare / et non deficere. **Q**ualiter autem orabimus semper. **I**mpossibile enim manifestum est semper aliquem orare / qualiter possibile est dormientem orare cum dormit. **L**redo autem te hic audiuisse verba hominum: de quibus fuerunt qui dixerunt vitam omnium sanctorum / orationem esse. **P**ropterea auctoritatem que dicit. **I**ustus non desinit orare: nisi cum desijt iustus esse. **H**oc autem non est dictum nisi per tropiam: quo due res que idem vel equalia efficiunt: solent dici vnus esse. **I**uxta sermonem apostoli. **i.** ad **Corinth.** **iiij.** **Q**ui plantat et qui rigat vnus sunt. **E**t intelligit vnus in efficacia seu intellectu. **S**ic se habet de oratione iustorum / et de vita eorum. **I**n effectu namque impetracionis apud deum vnus et idem sunt. **E**adem enim impetrat apud ipsum vitam sanctorum: et orationem eorum. **E**t utraque enim impetrat et veniam et gloriam et gratiam: et omne aliud bonum quod ipsi largitione diuina tribuit. **Q**uidam quod ex sanctis presbiteris / dixit se incessanter orare / pro eo quod vel ipse orabat in persona sua: vel paupes quos labore manuum suarum sustentabat. **D**icit igitur se orare cum pro ipso orabat. **E**lex non est opus ut in explanacionibus troporum et

C figuraz hmoi detineam te vlti^o. Ad illud igitur veniedum e quo oportet tempozare: z qua de causa. Dico igit q qdiu ferruz ardet z incendiū: tamdiu clamādū est contra ignē pro aqua. Et hoc euidenter vides in incēdijs istis lralibus. qdiu em ardet ignis/ q domus aliqua comburir: tādū continuat clamoz eorum qui ad liberationem domus z extinctio- nem incendiū laborant / vel alias satagunt. vbi est ergo in tota ecclesia dei domus i qua ignis vel ire vel luxurie vel alterius pestium hmoi nō incessanter grassat. Nō dubitas qn rarissime paucissimeq sint quibus deus pcat ab his doloribus: vel quas ab eis potius tucatur. Quia ppter si vel leuiter vel ad modicū aperueris oculos: z inspexeris in ciuitatem dei: videbis fere eam vbiqz varijs vastari in- cēdijs hmoi iuxta cōminationē dñi p Esaiā dicentē. Relinquet filia syon sic ciuitas que vastat totz tantis incēdijs. Deniqz tamdiu pugna cōmittitur: qdiu durat preliū: an nō resonandū est tubis cōtra hostes? Clāgores aū t turbarū nōne sunt clamores orationum. Amplius temptatio ē vita hominis super terram: et alia littera habet militia. hoc aū nō nisi bellū. Si igit toto bello. i. toto tempe- duratiōis belli: vociferandū ē z tubis resonā- dum: nulla pte vite hui^o / vel grandis vel mo- dica: cessare licet nobis ab oratione. **C** Quis fortasse dixerit: qz clerici z sacer dotes: z inter hos potissimum claustrales: debitores sunt instantie istius: z continuationis oratio- num: cum eis ab alijs opationibus adeo par- catur: vt nihil aliud eis impositum sit. Et ipse hhero. expresse dicit: qz monachi officū ē sua z alioz peccata deslere. Et generaliter ad h/ z propter hoc totus clerus cōstitur^o sit: vt me- diato: sit inter populum et deum: sicut et iuxta litteram: inter populum z altare loco medio stat in ecclesia. Ad hoc videlicet vt laudibus/ ofonibus/ z sacrificijs: nō solum iram dei pla- care studeant erga populū: sed etiam grām z gloriā eidem impetrare. Rūdeo in hoc: qā reuera instandū est ofoni/ z qstū pmittit ipsa (qua omnes pmimur z circūdamur) ifirmitas similiter et quantum alia officia permittunt: que nec minoris glorie sunt creatori: nec po- pulo minus necessaria sunt: sicut officium pre- dicationis/ sacramentationis. Officiū inter- dum iudicationis z pacificatiōis inter discor- des. Sunt z pter hec officū disputandi cōtra

errores/ officium cōquirendi z fabricandi ar- ma spūalia cōtra hostes eccle dei. Officiūqz texendi retia: hoc est componēdi z scribēdi sermones/ ad piscandum in mari magno et spatiofo mundi hui^o: pro quibus vani homi- nes z imperiti telas aranearū texūt pro eis: nō solum inaniter sed etiā damnabiliter. Ip- sisqz auditoribus pnciose seipfos euiscerant dum ea vel docent vel pdicant / quibus nō so- lum nō capiunt: sed etiam inflāmant: inter- dumqz fatigant. Et quod est ad malozū om- nium cumulū: ipa aromata sacrozū eloquioz fastidiunt z abominant. eoufz vt aures su- as ab eis prozsus auertant. **C** Orat em sine i- termissione qui alia sibi officia imposita/ nec ppter orationē intermittit aut negligit: nec ppter alia ab oratione desistit. Orat igit sem- per z nō deficit: qui iuxta qd et ab alijs officijs pmittit/ ofoni insistit. Propter qd z circūspe- cte adiecit veritas: oportet orare semp z non deficere. Sic em abundandū est nobis in ora- tione: ne alijs officijs deficiam^o: nec cogimur p exempla illa que de pugna z incēdijs h ad- ducta sunt: in ofni momēto tpis instare ofoni cū alia si min^o ncēria vel salutaria vt salubria cū vacarē ofoni ptinue: nō sufficient iplerē. **C** Generaliter em cōstitutus est clerus: vt cu- stodiat iustificatiōes dei z mandata eius ex q- rat: sicut legi in ps. Et ij. Paralipo. ij. pce- pit rex ezechias populo habitanti in hierlm vt darēt partes sacerdotibus z leuitis: vt pos- sent vacare legi dñi: z subintelliges intelligē- de/ meditando/ implende/ z docende: sicut z ps. legitur: dedit regiones gentiū/ z labores populozum possiderunt: vt custodiant iustifi- cationes/ z legē eius exquirant. De claustra- libus vero siue regularibus/ quos comuni- ter religiosos dicimus: non est dubitandū qn summa cura debeat eis esse de dei laudibus/ oratiōibus/ z sacrificijs. His em tribus omnia officia religiosozum inseruiunt principaliter. **C** Disciplina nāqz claustralis: que in capitu- lo exercetur: custos quidem est triū istozum. Siliter z sobrietates cibozum z potuū: que reli- giosis vindicta est: z in refectorijs eozū regu- lariter seruaf: nō modicū nec leue adiumētū pstat trib^o illis auidictis. **C** Ex lectionē ab ora- tione distinguere: non multuz curo: cū adeo sibi inuicem cōnexe sunt: vt lectio ofonē im- pugnet: z lectionem oratio illuminet. **C** Qua propter arida z modice vel nullius refectio

nis est oratio: quam lectio nō impugnet. et pa-
rum luminosa lectio: quaz oratio nō illustrat.
Leterum lectio psalmoz: sacratissima atq;
pfundissima: pene tota ofo est. Unde sic nec
veraciter psallit: qui psallendo nō orat: et intē
do cui^o psallere nō est orare. sic nec veraciter
legit psalmos. cui^o legere orare nō est. Lon-
ge enī differūt ab inuicem psalmoz recitatio
et ipsoꝝ vera lectio. Medullata nāq; debet
eē psalmodia / nudat ianis a duotiōe psalmo-
rum recitatio: tumultus tñ ē strepitus la-
bioꝝ. ppter quod dixit dñs Amos. v. Au-
fer a me tumultum carminū tuozum: et cātica
lire tue non exaudiam. Et putauerunt se ha-
bere vasa cantici. sicut Dauid. Et iā dixi quia
vox orationis desiderū / internū ē. Et ppter
hoc dicebat Dauid ad dñm / desiderū cordis
eorum audiuit auris tua. Et omnibus istis q;
colligitur. q; officiū orandi non solū sed maxi-
me impositū ē clero: siue seculari siue reglari.
Et ppter hoc nec est necesse vt isti officio to-
taliter et singulariter se impendant. Assidui-
tas igitur orationis inculpabiliter seruatur:
cum tempe suo et loco / saluisq; alijs officijs ei-
dem pur decet insistī. Et intendo prout de-
cet. vt pinguis sit et medullata / pur doceberis
insequētibus. Semper igitur orat et non defi-
cit: qui sic orat. quē admoduz quis semp dicit
ieiunare / qui omni die vnica refectione con-
tentus ē. **C** Si quis arguere velit semper
ieiunat igitur etiam cū cōmedit. concedi po-
test cōclusio. q; indubitanter dum cōmedit.
contentus ē refectione vna in die: et abstinet
a pluribus refectionibus. Sic semp orat iste /
et nō deficit ab ofone: qui statutis horis: hoc ē
ad orandum deputatis: ofonē facit. Non enī
deficit a quocūq; bono ope nec in defectum ē
opis illi^o qui eam suo tempe et loco exercet.

De importunitate orandi. Ca. XXXI

Erum quoniā

V laudauit veritas in euāgelio im-
probitatem / in oratione et impor-
tunitatem tanq; fortissima oratio
nis adiutoria. Sciendū est tibi q; improbitas
in rogando: nō est nisi instantia tediosa siue
molesta ei / qui rogat. et hoc ppter plicitatem
suā vel vehemētiā. Quidam enī sunt / qui
pces suas nō solū offerunt eis quos pccantur.

sed etiā illas ipsi ingerunt et impingunt: qua-
si pugnantēs contra duriciē vel difficultatem
exauditionis: et tandē ipam impugnātes atq;
vincentes et grām seu bñficiū exauditionis
tedio interpellationis / tanq; ab inimicis ex-
torquētes. Sicut in exemplo de vidua. cuius
petitionē exaudiuit iudex nō quia deū time-
ret ipse / vel homines vereret ipse: sed quia mo-
lesta eidem erat vidua. sicut legit **Luc. xviij.**
Importunitas vero simul molestia est siue re-
diositas in interpellando siue rogando. **V**lex
importunus dicit quasi importunus qui i ro-
gando nec loci nec tempis oportunitatē ser-
uat. et vbicūq; potest pces ingerit et impingit
ei quē rogat vbicūq; illi inueniat. vtz in mē-
sa siue in cubili / siue in publico siue in secreto.
vel dicit importunus quasi in portu / vel i por-
ta ita vt arceri inde nisi valde difficile potest:
Et a ianitoribus impulsiones multas et verbe-
ra sustinet: vt accedat vel appropinquet ei q;
rogare intendit. Tu autem scis: quia omnia
ista molesta sunt valde magnatibus. Longe
aut sūt he et omnes alie molestie a pacatissima
et tranquillissima gloria creatoris. sed nec est
ab eo aliqd: tanq; eo inuito extorqueri. **O**m-
nia quippe largit plarga bonitas eius: nō so-
lum liberaliter sed etiam libēter. **V**oluit igit
in exemplo illo de vidua antedicta. et in exem-
plo de amico et tribus panib^o quod legit **Lu-
ce. xj.** nos animare ad ofonis instantiā. **N**ihil
enī ei gratius offerri pot a nobis: q; pfecta ex
omnibus modis suis ofo. **L**ausa aut in hoc est
abundantissima largitas bonitas ipsi^o p quā
querit in nobis occasiones miserēdi semper
nobis / ac bñfaciendi. **A**deo nāq; placet eidē
dare: vt ppter hoc omnia creauerit. volebat
enī habere / et quibus daret. **A**ngelos autem
et hoies in hoc specialiter creauit: vt daret eis
semetipm. ppter quod et tales eos creauit. q;
ipsius capaces essent: nisi vitijs et peccatis eo-
usq; seipfos minorassent et coangustiasent.
vt diuine imen sitatis omīno irreceptibiles et
icapibiles essent: sic et offensis cōtumeliarum
et iniuriarū innumerabiliū et inestimabiliū irā
eius iustissimam adeo cōtra seipos puocau-
runt: vt iustissime sempq; ac p omnia laudādo
iudicio eius: reddenda sunt eis eterna suppli-
cia. **P**resertim atq; potissimū illis q; culpis su-
is originalibus et actualib^o: cōtumaciā obsti-
nationis et incorrigibilitatis ptnaciā addide-